

مطالعه گرده‌افشانی و سازگاری و تعیین بهترین گرده‌زا برای رقم زرد زیتون علی‌اصغر زینانلو^۱، حسن ابراهیم زاده^۲، احمد خلیقی^۳، علیرضا طلائقی^۴

۱- عضو هیئت علمی، مرکز تحقیقات کشاورزی زنجان

۲- عضو هیئت علمی تهران، دانشگاه تهران، دانشکده علوم، گروه زیست‌شناسی

۳- عضو هیئت علمی کرج، دانشکده کشاورزی، گروه باغبانی

۴- عضو هیئت علمی کرج، دانشکده کشاورزی، گروه باغبانی

این تحقیق به مدت سه سال (۱۳۷۶-۱۳۷۸) با استفاده از طرح بلوکهای کامل تصادفی و با چهار تکرار و پنج تیمار در ایستگاه تحقیقات زیتون رودبار اجرا شد. تیمارها در دو سال اول شامل خودگرده‌افشانی، استفاده از دانه‌های گرده روغنی، بلیدی و لچینو و گرده‌افشانی آزاد بود. در سال دوم علاوه بر تیمارهای سال قبل از دانه‌های گرده رقم ماری نیز استفاده شد. تیمارهای سال سوم شامل خودگرده‌افشانی، استفاده از دانه‌های گرده ماری، بلیدی، مانزانایلا و گرده‌افشانی آزاد بود. گل‌های زردزیتون پس از حذف پرچمها به روش دستی گرده‌افشانی شدند. درصد تشکیل میوه اولیه، نهائی، وزن میوه و شاخصهای باروری و سازگاری مورد اندازه‌گیری قرار گرفت. داده‌های حاصل مورد تجزیه آماری گردیدند و میانگینها به روش آزمون دانکن گروه‌بندی شدند و با استفاده از شاخص باروری و سازگاری نیز مورد مقایسه قرار گرفتند.

نتایج حاصل وجود اختلاف معنی‌دار در سطح ۵٪ و ۱٪ در بین ارقام زیتون گرده‌زا را نشان می‌دهد. زردزیتون یک رقم نسبتاً خودناساگار بوده و در سالهای مختلف میزان ناسازگاری آن متغیر می‌باشد. با توجه به میانگین درصد تشکیل میوه نهائی تیمارها، بهترین گرده‌زا برای زردزیتون به ترتیب لچینو (۷/۲۶٪)، خودگرده‌افشانی (۴/۴۵٪)، ماری (۴/۳۸٪)، مانزانایلا (۲/۲۶٪)، بلیدی (۱/۱۹٪) و روغنی (۰/۸۳٪) می‌باشد. میانگین وزن میوه در گرده‌افشانی آزاد (۳/۹) گرم بوده و در کلیه تیمارها وزن میوه نسبت به گرده افشانی آزاد کم بود. وزن میوه در تیمارها به ترتیب نزولی شامل لچینو (۳/۶۵ گرم)، بلیدی (۲/۸۷ گرم)، مانزانایلا (۲/۸) گرم، زرد (۲/۴۸ گرم)، ماری (۲/۱) گرم و روغنی (۱/۴) گرم بود.